

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
комунального закладу «Черешенський ліцей»
Чернігівської обласної ради

18.05.2026

м. Чернігів, 2026 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 18.05.2026 групою НПМ здійснено відвідування комунального закладу «Черешенський ліцей» Чернігівської обласної ради (далі – ліцей, заклад).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Гиря Марина Володимирівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Шумна Лариса Петрівна, представник Уповноваженого у Чернігівській області;

Жмака Ірина Миколаївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Кебець Інна Андріївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Сакір-Молочко Ніна Василівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Шумська Наталія Олександрівна, представник громадської організації;

Марченко Микола Євгенович, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Ліцей знаходиться за адресою: вул. Шкільна, буд. 14, с. Черешеньки, Новгород-Сіверський р-н, Чернігівська обл., 16261.

Директор ліцею – **Лагошна Олена Олегівна**.

Відповідно до Статуту комунального закладу «Черешенський ліцей» Чернігівської обласної ради, погодженого наказом начальника Управління комунального майна Чернігівської обласної ради від 21.04.2025 № 82 та затвердженого наказом начальника управління комунального майна Чернігівської обласної ради від 30.05.2025 № 88, ліцей є закладом загальної середньої освіти, що забезпечує здобуття дошкільної та повної загальної середньої освіти.

Ліцей є об'єктом права спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Чернігівської області.

Від імені територіальних громад сіл, селищ, міст Чернігівської області функції власника ліцею виконує Чернігівська обласна рада.

Відповідно до делегованих повноважень ліцей перебуває в управлінні Чернігівської обласної військової адміністрації та знаходиться у підпорядкуванні Управління освіти і науки Чернігівської обласної військової адміністрації.

Головними завданнями ліцею є:

забезпечення реалізації права громадян на здобуття повної загальної дошкільної та повної середньої освіти, у тому числі дітей, які потребують соціальної допомоги;

виховання шанобливого ставлення до родини, поваги до народних цінностей українського народу та інших народів і націй;

забезпечення рівного доступу до освіти без дискримінації за будь-якими ознаками;

формування і розвиток соціальної зрілої, творчої особистості з усвідомленою громадською позицією, почуттям національної самосвідомості;

виховання у здобувачів освіти поваги до Конституції України, державних символів, до прав і свобод людини і громадянина, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії, свідомого ставлення до обов'язків людини і громадянина;

розвиток особистості здобувачів освіти, їх здібностей і обдарувань, наукового світогляду;

реалізація права здобувачів освіти на вільне формування політичних і світоглядних переконань;

виховання свідомого ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших громадян як найвищої соціальної цінності, формування засад здорового способу життя, збереження і зміцнення фізичного та психічного здоров'я здобувачів освіти;

створення умов для оволодіння системою наукових знань про природу, людину, суспільство;

створення належних умов для цілодобового режиму роботи;

надання здобувачам освіти можливостей для реалізації індивідуальних творчих потреб, забезпечення умов для оволодіння практичними вміннями і навичками наукової, дослідно-експериментальної діяльності;

виховання у здобувачів освіти любові до праці, забезпечення умов для життєвого та професійного самовизначення, формування готовності до свідомого вибору майбутньої професії;

відбір для навчання в ліцеї творчо обдарованих та здібних дітей, переважно із сімей, що потребують соціальної допомоги та проживають на території міст, районів Чернігівської області;

оновлення змісту освіти, розробка і апробація нових педагогічних технологій, методів і форм навчання та виховання;

створення безпечного освітнього середовища з метою дотримання прав і норм фізичної, психологічної, інформаційної та соціальної безпеки кожного учасника освітнього процесу.

Ліцей забезпечує здобуття освіти на таких рівнях:

дошкільна освіта;
початкова освіта;
базова середня освіта;
профільна середня освіта.

Проектна потужність закладу – 150.

Ліцензований обсяг: за рівнем дошкільної освіти – 10; за рівнем початкової освіти – 23; за рівнем базової середньої освіти – 57.

Запланований обсяг учнів у 2025/2026 навчальному році – 80.

Закладом отримано ліцензію на провадження освітньої діяльності у сфері загальної середньої освіти (без проходження процедури ліцензування) (розпорядження голови Чернігівської обласної державної адміністрації від 28 травня 2019 року № 302).

Всього навчальних класів – 11, серед яких 4 класи – початкової ланки, 7 класів – базової (середньої) освіти.

Наповнюваність класів від 4 до 12 учнів (станом на 2025-2026 навчальний рік)

За інформацією директора закладу, у поточному навчальному році до ліцею зараховано 80 здобувачів освіти.

Із загальної кількості дітей:

9 дітей із багатодітних сімей;
13 дітей мають статус внутрішньо переміщеної особи;
10 дітей, позбавлених батьківського піклування;
2 дитини з інвалідністю;

8 дітей, батьки яких мають посвідчення учасника бойових дій та безпосередньо брали участь в бойових діях у східних областях України, або ж зараз беруть участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України;

22 дітей, які перебувають в складних життєвих обставинах;

9 дітей здобувають освіту онлайн;

80 – зараховані за заявами батьків;

64 вихованці зараховано на цілодобове утримання.

Для 10 дітей законним представником є директор закладу.

У закладі функціонує пансіон, потужністю 120 ліжко-місць. На момент відвідування в пансіоні проживало 60 дітей.

Згідно зі штатним розписом ліцею, затверджено 75,95 шт. од., штат ліцею передбачає адміністративно-педагогічний персонал, спеціалістів та робітників.

Освітній процес забезпечують 25 педагогічних працівників, з них: 19,33 шт.од вчителів (з яких педагог соціальний – 0,5 штатної одиниці), 9,34 шт.од. вихователів. Вакантною залишається посада практичного психолога.

Проживання дітей у ліцеї здійснюється відповідно до Положення про пансіон ліцею, затвердженого наказом директора ліцею від 23.12.2025 № 168/1

та схвалено педагогічною радою протокол № 4 від 23.12.2025, яке регламентує умови, порядок, правила перебування, а також права та обов'язки учнів, що мешкають у пансіоні.

Загальний обсяг коштів, передбачених на утримання закладу у 2025–2026 роках, становить 54 424 912,91 грн.

Фінансування закладу у 2026 році здійснюється за рахунок освітньої субвенції та коштів обласного бюджету. Відповідно до кошторисних призначень ліцею на 2026 рік за загальним фондом затверджено напрями використання бюджетних коштів. Планом використання бюджетних коштів на 2026 рік передбачено освітню субвенцію в сумі 5 670 156 грн, у тому числі:

обласний бюджет – 20415160 грн;

благодійна допомога – 223915 грн.

Згідно з результатами санітарно-мікробіологічного дослідження питної води від 13.02.2026 № 67/2, проведеного Сосницьким відділенням Корюківського міськрайонного відділення Державною установою «Чернігівський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України» якість питної води відповідає вимогам Державних санітарних норм і правил 2.2.4.171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною».

Відповідно до наказу начальника Головного управління Держпродспоживслужби в Чернігівській області від 14.11.2018 № 526 закладом вжито вичерпних заходів щодо державної реєстрації потужностей з виробництва або обігу харчових продуктів.

Під час вивчення посадових інструкцій працівників закладу встановлено, що посадові інструкції персоналу містять положення щодо обов'язку вживати невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження з дитиною (у разі виявлення).

Територія закладу огорожена парканом по всьому периметру, що унеможливорює несанкціонований доступ сторонніх осіб. В'їзд та вхід на територію здійснюється через облаштовані ворота та хвіртку.

Територія закладу утримується у належному стані: вона є чистою, охайною та впорядкованою. Зелені насадження доглянуті (фото 1, 2).

Для забезпечення навчально-виховного процесу комплекс приміщень ліцею включає: навчальний корпус з обладнаними кабінетами, класами, тренажерною та спортивною залами; бібліотеку; актову залу зі сценою; медичний кабінет; 5 гуртожитків зі спальними та побутовими кімнатами (на даний час функціонує 3 гуртожитки); навчальну майстерню та прально-банний комплекс (фото 3, 4).

Спальні кімнати чисті, відремонтовані, повітряно-тепловий режим відповідає санітарним вимогам, обладнані ліжками, тумбочками, шафами, комодами для зберігання засобів гігієни. Діти в кімнатах проживають від двох до чотирьох осіб (фото 5).

Зі слів адміністрації, постільна білизна та рушники міняються один раз тиждень. У гуртожитку є кімнати, призначені для сушіння одягу та взуття.

У санвузлах та душових кімнатах наявні електросушарки для рук, рідке або тверде мило, а також туалетний папір.

По всьому закладу забезпечено питний режим: наявні кулери з водою та одноразові стаканчики.

У гуртожитку облаштовані осередки для відпочинку та ігрові зони, які оснащені пазлами, килимками, наборами LEGO та іншими розвивальними матеріалами. Це створює комфортні умови для дозвілля дітей (фото 6, 7).

На ніч з вихованцями в кожному гуртожитку залишається по одному вихователю.

Вихованці забезпечені спортивним інвентарем та обладнанням, засобами навчання та іншим навчальним приладдям, матеріалами для розвитку індивідуальних творчих здібностей вихованців, гурткової роботи тощо.

Медичне обслуговування вихованців закладу здійснюється медичною сестрою. У всіх вихованців закладу укладені декларації з сімейними лікарями. Відповідно до встановлених норм, діти проходять медичний огляд один раз на рік, а діти, позбавлені батьківського піклування, оглядаються двічі на рік. У разі потреби за направленням сімейного лікаря діти лікуються в комунальному некомерційному підприємстві «Коропська центральна лікарня» Коропської селищної ради. Сума утримання однієї дитини на медикаменти на день становить 2,40 грн.

Їдальня знаходиться в приміщенні одного з гуртожитків та включає харчоблок і обідню залу на 150 місць (фото 8). У закладі організовано п'ятиразове харчування для дітей відповідно до Порядку організації харчування у закладах освіти та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.03.2021 № 305 (далі – Порядок № 305). Для однієї дитини розроблене окреме дієтичне меню.

Харчоблок оснащено холодильним і технологічним обладнанням, маркованим посудом, окремими приміщеннями для зберігання продуктів та обробки сировини.

Працівники харчоблоку проходять медогляди, особисті медичні книжки наявні.

Середня вартість харчування на одну дитину на день складає 197,90 грн. Загальна вартість утримання дитини в ліцеї – 1064,33 грн в день.

Навчальний корпус закладу повністю забезпечений необхідними меблями: шафами, столами, партами, а також навчальними та розвивальними матеріалами.

Завдяки сучасним ремонтам, які було проведено в кабінетах, вдалося створити комфортне та функціональне середовище для навчання. Окрім цього, деякі кабінети мають стіни, творчо розмальовані вчителями, що надає приміщенням особливого затишку.

Заклад пропонує дітям можливість змістовного відпочинку завдяки наявності бібліотеки та тренажерної зали, де діти проводять вільний час. Також для вихованців організовуються святкові заходи та інші шкільні події, спрямовані на розвиток творчих і соціальних навичок дітей.

Відділення закладу дошкільної освіти функціонує в окремій будівлі, де забезпечено перебування дітей протягом дня. У приміщенні організовано умови для ігрової діяльності, відпочинку, денного сну та харчування дітей (фото 9, 10).

У приміщенні навчального корпусу розміщено інформаційний стенд, де в доступній формі представлено інформацію про права й обов'язки дітей, а також зазначено контактні дані відповідальних осіб та гарячої лінії, куди можна звертатися у разі порушення прав.

З метою гарантування безпеки дітей в умовах воєнного стану, на виконання Вимог щодо утримання, облаштування та експлуатації об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.07.2018 за № 879/32331 (далі – Вимоги), у закладі облаштоване приміщення, загальною площею 85,17 м², для використання як найпростішого укриття на 142 особи (акт обстеження об'єкта фонду захисних споруд цивільного захисту від 27.06.2026 № 60).

На входних дверях до найпростішого укриття, розміщена табличка, де зазначено найменування балансоутримувача, місце розташування ключів, контактні дані особи, відповідальної за утримання та експлуатацію (пункт 4 розділу II Вимог).

У найпростішому укритті облаштовані місця для сидіння та сну, запаси питної води, аптечка для надання невідкладної медичної допомоги, сформовано запас продуктів харчування тривалого зберігання, наявне електропостачання та електроосвітлення, примусова вентиляція.

У приміщенні ліцею ведеться журнал реєстрації інструктажів з безпеки життєдіяльності, що підтверджує проведення відповідних інструктажів з працівниками та учнями; наявні вогнегасники з усіма необхідними позначками щодо технічного обслуговування; розміщено плани евакуації.

Група НПМ провела конфіденційне спілкування з 45 вихованців ліцею.

Повідомлень або скарг щодо неналежного поведіння, застосування жорстоких або таких, що принижують гідність, методів виховання з боку працівників закладу не зафіксовано.

Попередні зауваження.

Відвідування в рамках НПМ здійснювалося вперше.

II. ФАКТИ ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Право не бути підданим катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поведінню чи покаранню (стаття 28

Конституції України, стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод).

1. Усупереч пункту 22 Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.11.2025 № 1513 (далі – Порядок № 1513) не забезпечено в повній мірі можливості звернення дітей, які проживають у закладі щодо випадків насильства та/або жорстокого поводження з ними або загрози їх життю чи здоров'ю, а також випадків насильства та/або жорстокого поводження або загрози життю чи здоров'ю інших дітей. Зокрема не забезпечено функціонування в доступному для дітей місці телефону та/або електронного пристрою з доступом до Інтернету з дотриманням таких вимог: телефон, електронний пристрій має працювати цілодобово протягом усього календарного року, а розміщена інформація щодо номерів телефонів, електронних сервісів служб, до яких дитина може звернутися по допомогу не відповідає додатку 2 Постанова № 1513.

2. Відповідно до пункту 5 Порядку № 1513 керівник суб'єкта розглядає усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми, які сталися у приміщенні, на території суб'єкта або під час заходів поза його межами, організатором (співорганізатором) яких є суб'єкт, протягом однієї доби з дня надходження, забезпечує опрацювання комісією отриманих повідомлень.

У разі виявлення ознак насильства та жорстокого поводження з дитиною керівник суб'єкта:

невідкладно, у строк, що не перевищує трьох годин, повідомляє про виявлення ознак насильства та жорстокого поводження з дитиною (в письмовій формі, зокрема за допомогою електронної комунікації) батькам або іншим законним представникам дитини (крім випадків, коли батьки або інші законні представники дитини є кривдниками дитини), уповноваженому підрозділу органу Національної поліції та службі у справах дітей за місцем розташування суб'єкта з одночасним інформуванням про це територіального органу Нацсоцслужби, Державної служби у справах дітей;

скиликає засідання комісії не пізніше ніж протягом трьох робочих днів з дня отримання повідомлення.

Під час вивчення документації встановлено, що в закладі освіти зареєстровано два усних звернення:

22.04.2026 – щодо ймовірного фізичного насильства з боку помічника вихователя (звернувся усно батько дитини);

08.05.2026 на «Урядову гарячу лінію» надійшло звернення вихованця щодо можливого ображення його однолітками в закладі. Інформація про зазначений випадок стала відома адміністрації закладу лише 13.05.2026 після надходження відповідного повідомлення від відділення поліції № 1 (сел. Короп) Новгород-Сіверського районного відділу поліції ГУНП в Чернігівській області.

За результатами перевірки, проведеної працівниками поліції, із заявником проведено профілактичну бесіду та складено рапорт від 14.05.2026. Відповідно

до висновків, викладених у рапорті, факт вчинення насильства щодо вихованця свого підтвердження не знайшов.

Вказані випадки були внесені до журналу реєстрації внутрішнього інциденту (журнал безпеки).

Водночас за результатами аналізу матеріалів внутрішніх розслідувань встановлено недотримання закладом вимог щодо своєчасного реагування на повідомлення про можливі випадки насильства.

Так, за першим випадком відповідно до наказу керівника закладу від 22.04.2026 № 40 було розпочато внутрішнє розслідування за фактом ймовірного насильства з боку помічника вихователя стосовно вихованця та утворено комісію для розгляду зазначених обставин. Засідання комісії відбулося лише 05.05.2026, тобто на дев'ятий день після надходження інформації про подію, що не відповідає вимогам Порядку № 1513 щодо оперативності реагування на такі повідомлення.

За другим випадком відповідно до наказу керівника закладу від 13.05.2026 № 50 було розпочато внутрішнє розслідування за фактом ймовірного насильства з боку однокласників щодо вихованця. Однак станом на день проведення відвідування засідання комісії з розгляду зазначеного випадку не відбулося, що свідчить про невжиття своєчасних заходів реагування.

Разом з тим, на вказані випадки керівництвом закладу освіти не було забезпечено належного реагування відповідно до вимог пункту 5 Порядку № 1513.

3. Крім того, відповідно до пункту 5 Порядку № 1513 за погодженням із службою у справах дітей за місцем розташування суб'єкта формує склад комісії з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми, організовує її роботу, оприлюднює інформацію про склад комісії.

Відповідно до пункту 6 Порядку № 1513 склад комісії формується з урахуванням її основних завдань та затверджується керівником суб'єкта.

Склад комісії не може бути менше п'яти осіб. До нього входять голова, заступник голови, секретар та члени комісії.

До складу комісії входять працівники суб'єкта, зокрема педагогічні (науково-педагогічні) працівники, практичний психолог та соціальний педагог, а також представники служби у справах дітей за місцем розташування суб'єкта та надавача соціальних послуг, уповноваженого підрозділу органу Національної поліції (за згодою). До складу комісії не може входити працівник суб'єкта, щодо якого надійшло повідомлення.

Разом з тим встановлено, що відповідна комісія у закладі освіти не створена та її склад не затверджений та не оприлюднений.

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

4. Під час перебування групи НПМ разом із вихованцями та працівниками закладу у найпростішому укритті під час сигналу «Повітряна тривога» встановлено, що в приміщенні не забезпечується належний повітрообмін. Уже через нетривалий час перебування в укритті відчувалося важке, застоєне повітря, недостатній приплив свіжого повітря та підвищена задуха, що суттєво погіршувало умови перебування.

Водночас відповідно до акта обстеження об'єкта фонду захисних споруд цивільного захисту від 27.06.2025 № 60 найпростіше укриття визнано готовим до використання за призначенням, що не узгоджується з фактичним станом вентиляції, зафіксованим групою НПМ під час його використання.

Таким чином, у супереч пункту 7 глави 4 розділу VI Вимог, у найпростішому укритті не забезпечено належного повітрообміну, що призводить до погіршення санітарно-гігієнічних умов перебування дітей та персоналу.

За поясненням адміністрації закладу, наявна система вентиляції не забезпечує належного повітрообміну для відповідного об'єму укриття, внаслідок чого не забезпечується достатній приплив свіжого повітря під час перебування людей.

5. Групою НПМ встановлено, що у складському приміщенні гуртожитку аптечка з лікарськими засобами розміщена у місці, вільно доступному для дітей, що створює ризик безконтрольного доступу учнів до лікарських засобів, їх неналежного використання та становить потенційну загрозу для життя і здоров'я дітей. Зазначене свідчить про неналежне забезпечення безпечних умов перебування дітей у закладі та є порушенням вимог статей 26, 53 Закону України «Про освіту», якими визначено обов'язок створення безпечного освітнього середовища та гарантується право здобувачів освіти на безпечні й нешкідливі умови навчання і проживання.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (статті 16, 27 Конвенції про права дитини, стаття 48 Конституції України).

6. Під час відвідування встановлено невідповідність фактичного постачання продукції умовам договору від 08.05.2026 № 102 та накладної від 08.05.2026 № 368: замість сиру твердого в холодильниках харчоблоку та складському приміщенні виявлено продукт молоковісний сирний твердий «Класичний». Зазначене свідчить про недотримання вимог частини першої статті 20 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», відповідно до якої оператори ринку відповідають за виконання вимог законодавства про безпечність та окремі показники якості харчових продуктів у межах діяльності, яку вони здійснюють (фото 11).

З метою належного реагування на виявлені факти 19.05.2026 о 08:07 інформацію передано на спецлінію Національної поліції України «102». Крім того, відповідний лист скеровано до Чернігівської обласної прокуратури.

За фактом неналежного виконання службовими особами закладу освіти своїх професійних та службових обов'язків щодо охорони життя та здоров'я неповнолітніх Чернігівською обласною прокуратурою 08.06.2026 внесено відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань за № 42026270000000090 за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 137 КК України.

8. Відповідно до пункту 25 Порядку проживання та утримання учнів у пансіонах закладів освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2021 № 1131 (далі – Порядок № 1131) для учнів, які проживають у пансіоні, повинна бути облаштована кімната соціально-побутового орієнтування, призначена для підготовки учнів до самостійного життя, їх соціальної адаптації.

Водночас під час відвідування встановлено, що у закладі не забезпечено належного функціонування кімнат соціально-побутового орієнтування. Наявне приміщення фактично не використовується за цільовим призначенням та не забезпечує проведення системної роботи, спрямованої на формування в учнів практичних навичок самообслуговування, ведення домашнього господарства, раціонального використання побутових приладів, планування побуту, а також інших компетентностей, необхідних для самостійного життя та успішної соціальної адаптації після завершення навчання (фото 12, 13, 14).

9. Усупереч вимогам пункту 31 Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я від 25.09.2020 № 2205 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 10.11.2020 за № 1111/35394 (далі – Санітарний регламент), санітарні кабінки з унітазами не забезпечені одноразовими гігієнічними накладками, чим не дотримано встановлених санітарно-гігієнічних вимог щодо облаштування та використання туалетних приміщень (фото 15, 16).

10. У порушення пункту 47 Порядку № 305 на складському приміщенні закладу виявлено м'ясні консерви (тушковане м'ясо), які, зі слів адміністрації, використовуються для харчування вихованців під час аварійних відключень електроенергії. Водночас зазначена продукція зберігається з порушенням умов, визначених виробником, зокрема в місці прямого потрапляння сонячного світла, що може негативно впливати на її якість та безпечність (фото 17).

11. Групою НППМ встановлено порушення вимог щодо дотримання температурного режиму зберігання харчових продуктів, а саме: молоко та яйця зберігалися без холодильного обладнання, що створює ризик псування продуктів та може становити загрозу для здоров'я вихованців, чим порушено вимоги статті 49 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» (фото 18).

12. Під час відвідування виявлено порушення вимог щодо зберігання харчових продуктів у морозильній камері, зокрема куряче м'ясо зберігалось без будь-якого пакування, у відкритому вигляді. Зазначене не відповідає вимогам статті 49 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», якою передбачено забезпечення належних умов зберігання харчових продуктів з метою недопущення їх забруднення та псування (фото 19).

13. У порушення вимог статті 8 Закону України «Про охорону дитинства» у душових відсутні елементарні умови для користування – немає місця для розміщення рушника та засобів особистої гігієни. Також встановлено, що під час користування душем однією особою інші вихованці позбавлені можливості користуватися вбиральною, що створює суттєві незручності та не відповідає вимогам забезпечення належних умов проживання (фото 20).

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 3, 23 Конвенції про права дитини, стаття 49 Конституції України).

14. Відповідно до статті 49 Конституції України кожен має право на охорону здоров'я та медичну допомогу. Право на медичну допомогу повинно реалізовуватися через надання медичних послуг, які відповідають стандартам якості та безпеки. Для забезпечення цього права важливо, щоб медичні послуги надавалися лише закладами, які пройшли відповідне ліцензування. Ліцензія на провадження медичної практики є підтвердженням того, що заклад відповідає вимогам законодавства щодо кваліфікації персоналу, умов надання послуг та відповідності стандартам лікування.

Групою НПМ встановлено, що у ліцеї відсутня ліцензія на провадження господарської діяльності з медичної практики. Водночас медична сестра закладу здійснює дії, які свідчать про провадження медичної практики, а саме: веде журнал амбулаторного прийому, у якому фіксує скарги учнів, результати їх огляду, а також здійснює видачу лікарських засобів дітям без призначення лікаря. Зазначене свідчить про здійснення медичної практики за відсутності відповідної ліцензії, що суперечить вимогам пункту 15 частини першої статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» та постанови Кабінету Міністрів України від 2 березня 2016 року № 285 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики».

Разом з тим адміністрацією ліцею надано документи щодо проведення роботи з метою отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики.

15. Усупереч вимогам статей 26, 53 Закону України «Про освіту» щодо забезпечення безпечного освітнього середовища групою НПМ встановлено, що у складському приміщенні гуртожитку аптечка містить лікарські засоби з простроченим терміном придатності, що свідчить про неналежний контроль за їх зберіганням та створює потенційну загрозу життю і здоров'ю дітей (фото 21).

16. Усупереч пункту 25 Порядку № 305 у журналі здоров'я за попередні два дні зазначено дата, прізвище, ім'я, по батькові, особистий підпис працівника про відсутність дисфункції кишечника та гострих респіраторних інфекцій, проте відсутній підпис медичного працівника закладу про відсутність у працівників гнійничкових захворювань.

17. Групою НМП встановлено, що в ліцеї залишається протягом 5 років вакантною посада практичного психолога, що є порушенням частини третьої статті 3 Конвенції про права дитини, оскільки не забезпечує дітям належної психологічної підтримки та створення умов для їх всебічного розвитку й найкращого забезпечення інтересів дитини.

Порушення права на повагу до приватного та сімейного життя (стаття 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 32 Конституції України).

18. Групою НПМ встановлено, що одяг, взуття, постільна білизна та інший м'який інвентар промарковано частково, тобто закріплено за вихованцями не в повному обсязі. Зазначене створює умови, за яких після прання вихованці використовують речі один одного, зокрема, натільну білизну.

19. Усупереч вимог статті 16 Конвенції про права дитини у душових кімнатах не забезпечено належний рівень приватності для вихованців. Душові кабінки розташовані безпосередньо на шляху руху до санвузлів, доступ до яких здійснюється через спільний коридор, що не забезпечує належного відокремлення осіб під час проведення гігієнічних процедур.

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (стаття 9 Конвенції про права осіб з інвалідністю).

20. У закладі не передбачено спеціально обладнаної кабінки для використання її особами з інвалідністю, у тому числі тими, що пересуваються на кріслах колісних, за допомогою милиць чи інших засобів, що є порушенням пункту 31 розділу III Санітарного регламенту, а також статей 3, 6 Закону України «Про освіту» та статті 26 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні».

21. Всупереч пункту 6 розділу II Вимог входи до захисної споруди не забезпечують можливості безперешкодного доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Пандус для забезпечення вільного користування захисною спорудою відсутній, а також входи не обладнані дерев'яними або металевими трапами, які відповідно до Вимог мають встановлюватися у разі відсутності пандусів (фото 22).

Інші порушення.

22. При вибіркового вивченні особових справ дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, з'ясовано, що вони ведуться з порушенням вимог законодавства. Зокрема, в особових справах відсутній

належний опис документів, що унеможливило повний облік та контроль наявних матеріалів, а також свідчить про неналежне ведення документації.

Відповідно до пункту 10 Порядку № 1131 під час поселення учня до пансіону між одним з батьків або іншим законним представником учня та закладом освіти укладається договір на основі примірного договору. Водночас у більшості особових справ дітей, які перебувають на цілодобовому перебуванні у закладі, виявлено договори, що оформлені неналежним чином, а саме: відсутні підписи батьків або інших законних представників учнів, не зазначено дату укладення договору, а також не заповнено преамбулу договору, що свідчить про недотримання вимог зазначеного Порядку (фото 23).

23. Відповідно до статті 30 Закону України «Про освіту» заклади освіти зобов'язані забезпечувати відкритий доступ до визначеної законодавством інформації та документів на власному вебсайті (у разі його відсутності – на вебсайті засновника). Водночас встановлено, що на сайті закладу відповідна інформація не опублікована.

24. З метою створення належних умов для навчання, виховання, всебічного розвитку та утримання дітей за принципом родинності та враховуючи бажання дітей, з 01.09.2014 у закладі була сформована група за родинними зв'язками за погодженням з Управлінням освіти і науки Чернігівської обласної державної адміністрації (наказ від 23.05.2014 № 98). Проте на 2025/2026 навчальний рік адміністрацією закладу було прийнято одноосібне рішення про ліквідацію зазначеної групи у зв'язку зі зменшенням кількості дітей, які мають родинні зв'язки між собою (наказ від 29.08.2025 № 120).

Вказане рішення негативно впливає на забезпечення найкращих інтересів дітей, оскільки у закладі виховуються рідні брати та сестри, які після закриття групи проживають у різних вікових групах. Це обмежує можливість підтримання постійних сімейних зв'язків, емоційної підтримки та спілкування між дітьми, що є особливо важливим для їхнього психологічного благополуччя та відчуття родинної єдності.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Чернігівській обласній військовій адміністрації, Чернігівській обласній прокуратурі, Головному управлінню Національної поліції у Чернігівській області вжити заходів реагування щодо усунення наведених порушень прав дітей, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності закладу.

2. Головному управлінню Національної соціальної сервісної служби у Чернігівській області:

провести перевірку дотримання закладом вимог законодавства щодо реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми, а також вжити заходів реагування в межах наданих повноважень.

3. Чернігівській обласній раді, Новгород-Сіверській районній військовій адміністрації, Коропській селищній раді звіт за результатами відвідування НПМ до закладу взяти до відома.

4. Комунальному закладу «Черешенський ліцей» Чернігівської обласної ради забезпечити:

вжиття заходів для усунення недоліків, виявлених під час відвідування;
вжиття заходів для покращення системи вентиляції в укритті задля запобігання накопичення вологи;

постійний контроль за дотриманням умов постачання продуктів харчування відповідно до договорів про закупівлю;

належне зберігання продуктів харчування на складі та морозильній камері;
належне облаштування кімнат соціально-побутового орієнтування та їх використання для розвитку соціальних навичок у вихованців;

заповнення вакантної посади 1,0 шт.од. практичного психолога;

оформлення документів для отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики;

медичному працівнику ведення документації згідно з чинним законодавством;

контроль за термінами придатності лікарських засобів;

персоналізацію одягу та взуття вихованців;

облаштування вбиралень відповідно до санітарно-гігієнічних вимог;

приватність в санітарно-гігієнічних приміщеннях;

приведення приміщення закладу відповідно до вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд»;

ведення особових справ дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування відповідно до чинного законодавства;

можливість звернення дітей, які проживають у закладі, щодо випадків насильства та/або жорстокого поводження з ними або загрози їх життю чи здоров'ю, а також випадків насильства та/або жорстокого поводження або загрози життю чи здоров'ю інших дітей відповідно до пункту 22 Порядку № 1513;

неухильне дотримання процедури реагування на повідомлення про насильство та/або жорстокого поводження, передбаченого Порядком № 1513;

створення та затвердження комісії з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми відповідно до Порядку № 1513;

оприлюднення на офіційному вебсайті закладу освіти у повному обсязі інформації, визначеної статтею 30 Закону України «Про освіту»;

розглянути питання щодо відновлення функціонування групи за родинними зв'язками або впровадження інших організаційних заходів, спрямованих на забезпечення права дітей, які є рідними братами та сестрами, на підтримання сімейних зв'язків, регулярне спілкування та взаємну емоційну підтримку, з урахуванням найкращих інтересів дитини.

5. Державна аудиторська служба України:

у межах компетенції, відповідно до статті 8 Закону України «Про публічні закупівлі» вжити заходів фінансового контролю щодо закупівель продуктів харчування в закладі.

6. Головному управлінню Державної служби з надзвичайних ситуацій України у Чернігівській області:

здійснити перевірку за станом захисної споруди цивільного захисту у закладі на предмет її відповідності вимогам законодавства у сфері експлуатації захисних споруд цивільного захисту, а також поінформувати Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про результати такої перевірки.

Додаток: фотофіксація на 4 арк.

Керівник групи НПМ

**Головний спеціаліст Відділу
сприяння роботі регіональних
представництв Секретаріату
Уповноваженого з прав людини**

Марина ГИРЯ

Фотоматеріали

Фото1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

Фото 9

Фото 10

Фото 11

Фото 12

Фото 13

Фото 14

Фото 15

Фото 16

Фото 17

Фото 18

